

En försäkringskassa har lämnat felaktiga uppgifter i ett ärende om aktivitetsstöd och sjukpenning. Även fråga om underlåten kommunikering i ett ärende om indragning av sjukpenning och återkrav

Den 8 mars 2004 meddelade JO Lundin följande beslut gällande Jönköpings läns allmänna försäkringskassas handläggning av ett ärende om aktivitetsstöd och sjukpenning.

Anmälan

I en anmälan till JO berättade AA bl.a. detta. År 2002 var hon sjukskriven och fick halv sjukpenning. För att komma i gång med arbete ordnade hon själv en praktikplats. Arbetsförmedlingen godkände platsen och uppgav att hon skulle få aktivitetsstöd med resterande hälft. Hon började på praktikplatsen den 13 maj 2002. I mitten av juni ringde en tjänsteman från försäkringskassans kontor i Huskvarna och berättade att det inte går att ha aktivitetsstöd och sjukpenning samtidigt. Han skulle dock undersöka saken närmare. Dagen därpå återkom tjänstemannen och berättade att hon var ett undantagsfall och att hon skulle få "hälften/hälften" under praktiktiden. – I slutet av juli upptäckte hon i samband med att hon skulle betala räkningar att det fattades pengar på hennes konto. Vid ett besök på försäkringskassan fick hon veta att arbetsförmedlingen hade ändrat hennes aktivitetsstöd från halvt till helt fr.o.m. den 6 juli 2002. På grund av de olika "bryttiderna" för förmånerna fick hon ingen sjukpenning under tiden 11–20 juli. Hon förlorade ca 1 500 kr på detta.

Utredning

Anmälan remitterades till försäkringskassan för yttrande. I sitt första svar redogjorde kassan för det som hänt. Det remissvaret kommenterades av AA.

Sedan försäkringskassans akt granskats här remitterades ärendet åter till försäkringskassan för yttrande. Remissen hade följande lydelse.

Försäkringskassan har tidigare yttrat sig i detta ärende. I remissvaret saknas emellertid en närmare redogörelse för och analys av kassans handläggning i formell mening, t.ex. vilka överväganden som kassan gjorde av behovet av kommunikering med den försäkrade innan beslut fattades. Vidare framgår varken av försäkringskassans yttrande eller av den infortrade akten att kassan har fattat några

formenliga beslut med anledning av de uppdagade bristerna. Om detta är fallet kan således inte beslutens utformning vad avser t.ex. motivering, lagstöd för åtgärderna eller överklagandehänvisning bedömas. Kassen anmodas därför att inkomma med ett nytt yttrande i ärendet.

Försäkringskassan – direktören BB – yttrade följande.

AA var halvt sjukskriven i samband med att hon påbörjade en aktivitet på halvtid med aktivitetsstöd från arbetsförmedlingen (Af) och uppbar fortsatt halv sjukpenning parallellt med det halva aktivitetsstödet.

Detta är enligt gällande regler inte en möjlig kombination vilket innebar att beslutet om halvt aktivitetsstöd och utbetalning av fortsatt halv sjukpenning var fel. I AA:s situation ska därför helt aktivitetsstöd beviljas från Af (enligt Af:s regel är detta möjligt om aktiviteten genomförs på halvtid p.g.a. sjukdom). Sjukpenning ska inte utbetalas under aktiviteten.

När den felaktiga hanteringen upptäcktes av våra handläggare korrigerade Af först beslutet till helt aktivitetsstöd fr.o.m. den 6 juli 2002. Helt aktivitetsstöd utbetalades därför fr.o.m. den 6 juli 2002. Samtidigt drogs sjukpenning in fr.o.m. samma tidpunkt. Indragningen skedde tyvärr utan att något formellt beslut fattades. Indragningen föregicks heller inte av någon kommunikering med AA.

Senare ändrade Af beslutet om aktivitetsstöd till att gälla heltid ända från starten den 13 maj 2002. AA erhöll därför tillägg på sitt aktivitetsstöd för perioden 13 maj–5 juli med sammanlagt 6 981 kr netto. Denna tilläggsutbetalning gjordes den 15 november 2002. Ändringen av beslutet från Af innebar också att AA inte var berättigad till den halva sjukpenning som utbetalats för motsvarande tid. Avdrag för detta belopp (7 309 kr netto) har kvittats vid utbetalningar den 3 december 2002, den 24 januari 2003 och den 25 februari 2003.

Avdragen avseende den för mycket utbetalda sjukpenningen perioden 13 maj–5 juli 2002 skulle rätteligen ha föregåtts av en sedvanlig återkravsutredning med kommunikering och formellt beslut. Så var tyvärr inte fallet. Ersättningen har därför felaktigt kvittats på de löpande utbetalningarna av sjukpenning avseende sjukfallet anmält den 4 september 2002. Det bör här noteras att kvittningarna föregicks av kontakter där vi kom överens med AA om hur kvittningen lämpligen kunde ske. Stor hänsyn togs här till AA:s önskemål om uppdelning av kvittningen så att hennes ekonomiska situation inte utsattes för alltför stora påfrestningar.

Med de korrigeringar som gjorts har nu AA erhållit den ersättning som hon skulle ha haft om handläggningen gjorts korrekt från början. När det gäller AA:s uppgift att hon skulle ha förlorat 1 500 kr i juli månad 2002 är detta inte korrekt. AA torde avse de faktiska utbetalningar som gjordes under juli månad som kom att utgå med lägre belopp än vad som var fallet under tidigare månader. Detta beror på att aktivitetsstödet betalas ut i efterhand i större utsträckning än vad som är fallet med sjukpenning. För aktivitetsstöd avser utbetalningen i juli t.o.m. den 10 juli. För sjukpenning är motsvarande period t.o.m. den 20 juli. AA har dock erhållit rätt ersättning.

Det kan också noteras att de ekonomiska utfallen för AA:s del skiljer sig endast marginellt mellan alternativen halvt aktivitetsstöd och halv sjukpenning resp. helt aktivitetsstöd. Vid halvt aktivitetsstöd parallellt med halv sjukpenning uppgick bruttobeloppet för AA:s del till ca 11 500 kr per månad. Motsvarande summa vid endast helt aktivitetsstöd var ca 11 200 kr per månad.

Vi beklagar att fel information gavs inledningsvis kring AA:s möjligheter att uppbära halvt aktivitetsstöd parallellt med halv sjukpenning. Detta berodde i huvudsak på att en relativt nyanställd handläggare inte kände till den aktuella bestämmelsen. Vi konstaterar dock att AA inte torde ha lidit någon ekonomisk skada av detta då de ekonomiska utfallen, som framgår ovan, endast marginellt skiljer sig åt.

Vad gäller handläggningen av indragningen av sjukpenning fr.o.m. den 6 juli 2003 och den för mycket utbetalda ersättningen perioden 13 maj–5 juli 2003 konstaterar

vi att handläggningen har klara brister. De formella bristerna vid indragnings-tidpunkten och när det gäller handläggningen av den för mycket utbetalda ersättningen kan endast förklaras med bristande kunskap från våra handläggares sida. Med anledning av det inträffade har vi därför gått igenom handläggningen med berörd enhet och klarlagt gällande förvaltningsrättsliga regler.

Försäkringskassans nya remissvar skickades till AA för kännedom.

Bedömning

Inledning

Av utredningen framgår att AA under en tid fick aktivitetsstöd och sjukpenning samtidigt. Enligt vad som upplysts i ärendet var detta inte möjligt enligt reglerna på området. Om detta hade AA fått felaktig information från försäkringskassan. När det blev känt för kassan att sjukpenning utbetalats felaktigt gjorde den ytterligare fel under den fortsatta handläggningen av ärendet.

Felaktig information till den försäkrade

I sitt yttrande har försäkringskassan bl.a. sagt att det var en relativt nyanställd handläggare hos kassan som lämnade felaktig information till AA om de regler som gäller för aktivitetsstöd och sjukpenning. Detta är givetvis olyckligt. Det som har kommit fram i den delen ger mig dock endast anledning att understryka vikten av att kassans tjänstemän har tillräcklig utbildning för de uppgifter de skall utföra.

Indragning av sjukpenning och återkrav

Enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) får ett ärende som avser myndighetsutövning mot någon enskild inte avgöras utan att den som part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den. Undantag från huvudregeln kan göras bl.a. när det är uppenbart att det inte är nödvändigt att kommunicera, t.ex. vid gynnande beslut eller om materialet saknar betydelse för utredningen.

Av 21 § förvaltningslagen framgår att en part skall underrättas om innehållet i det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Om beslutet går parten emot och kan överklagas, skall han underrättas om hur han kan överklaga det.

I det här fallet drog försäkringskassan in AA:s sjukpenning fr.o.m. den 6 juli 2002. Innan dess hade hon inte fått möjlighet att ta del av kassans utredning och yttra sig över kassans överväganden. Hon fick därmed inte möjlighet att redan på detta stadium bevaka sin rätt i ärendet. När kassan dessutom inte fattade något formellt beslut i frågan förlorade hon möjligheten att få beslutet omprövat och därmed också möjligheten att i ett senare skede överklaga det till domstol.

När det gäller återbetalningen av den sjukpenning som hade betalats ut till AA under tiden 13 maj–5 juli 2002 skulle kravet ha föregåtts av en återkravsutredning (se närmare om sådana utredningar i Riksförsäkringsverkets Vägledning 2002:16 Återkrav och fordringshantering hos Försäkringskassan).

AA skulle givetvis ha fått tillfälle att yttra sig även över den utredningen. Inte heller i denna fråga fattade kassan något formellt beslut.

De nu behandlade bristerna i försäkringskassans handläggning har varit allvarliga. Jag driver dock inte saken vidare, eftersom jag förutsätter att de åtgärder kassan sagt att den skall vidta blir effektiva. Jag förutsätter också att kassan – om det inte redan har skett – fattar de formella beslut som saknas och underrättar mig när detta gjorts¹.

Ärendet avslutas.

¹ Den 22 mars 2004 inkom försäkringskassan till JO med besked om att de formella besluten hade fattats den 16 mars 2004.